

SKWER EDUKACYJNO-HISTORYCZNY

„DROGI DO NIEPODLEGŁOŚCI”

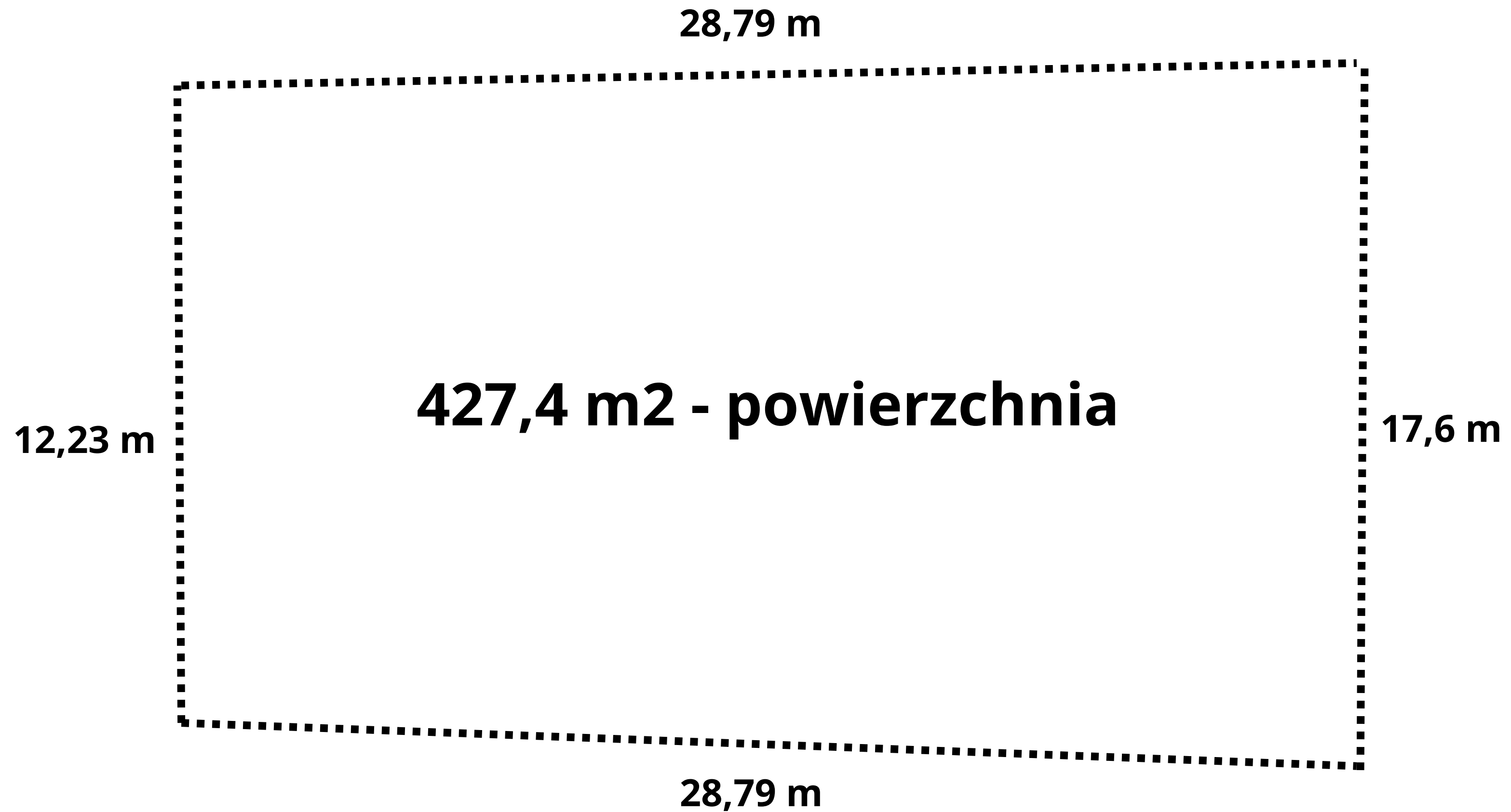
Prezentacja projektu

Tomasz Chlasta

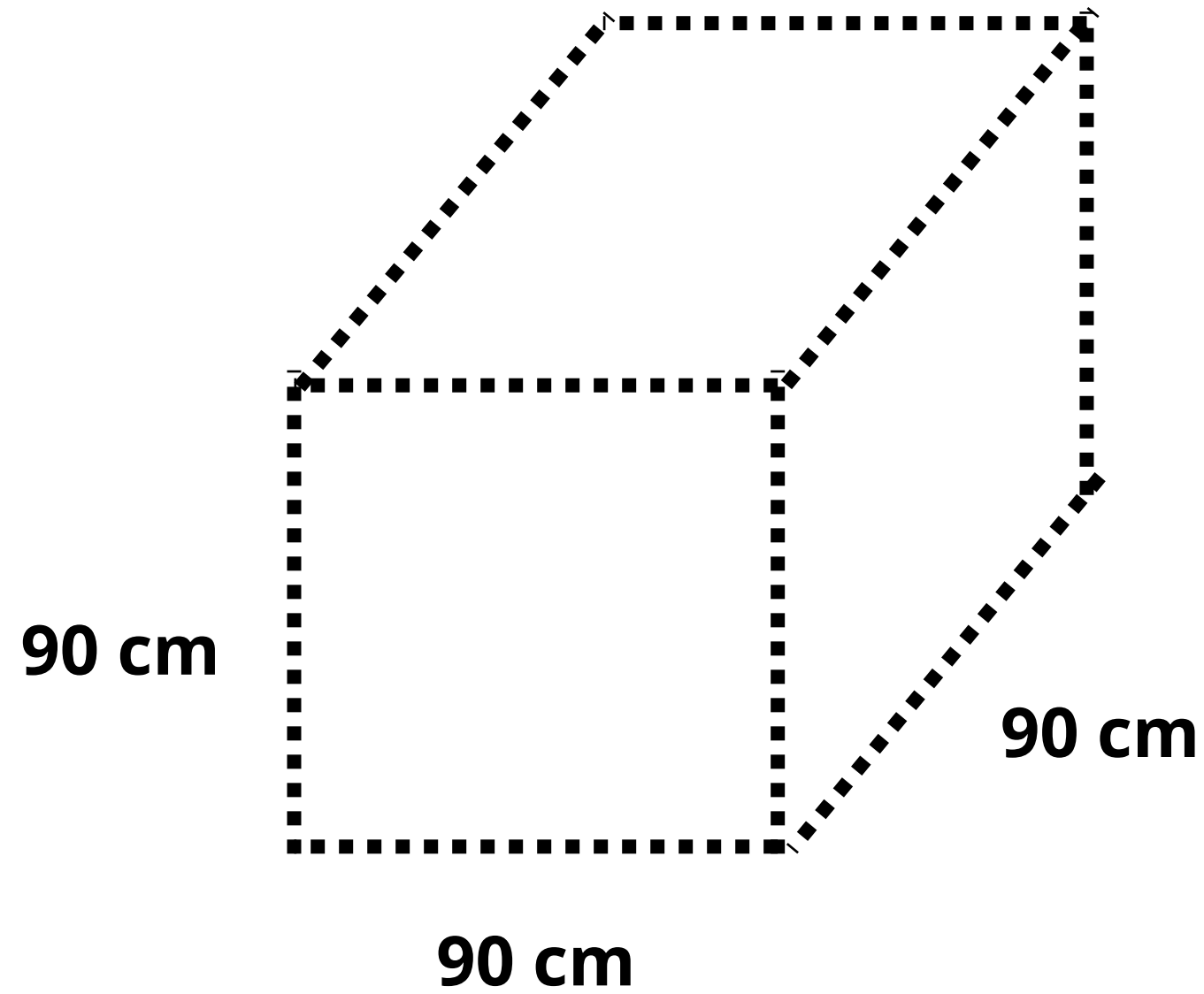
Projekt do Budżetu Obywatelskiego 2027

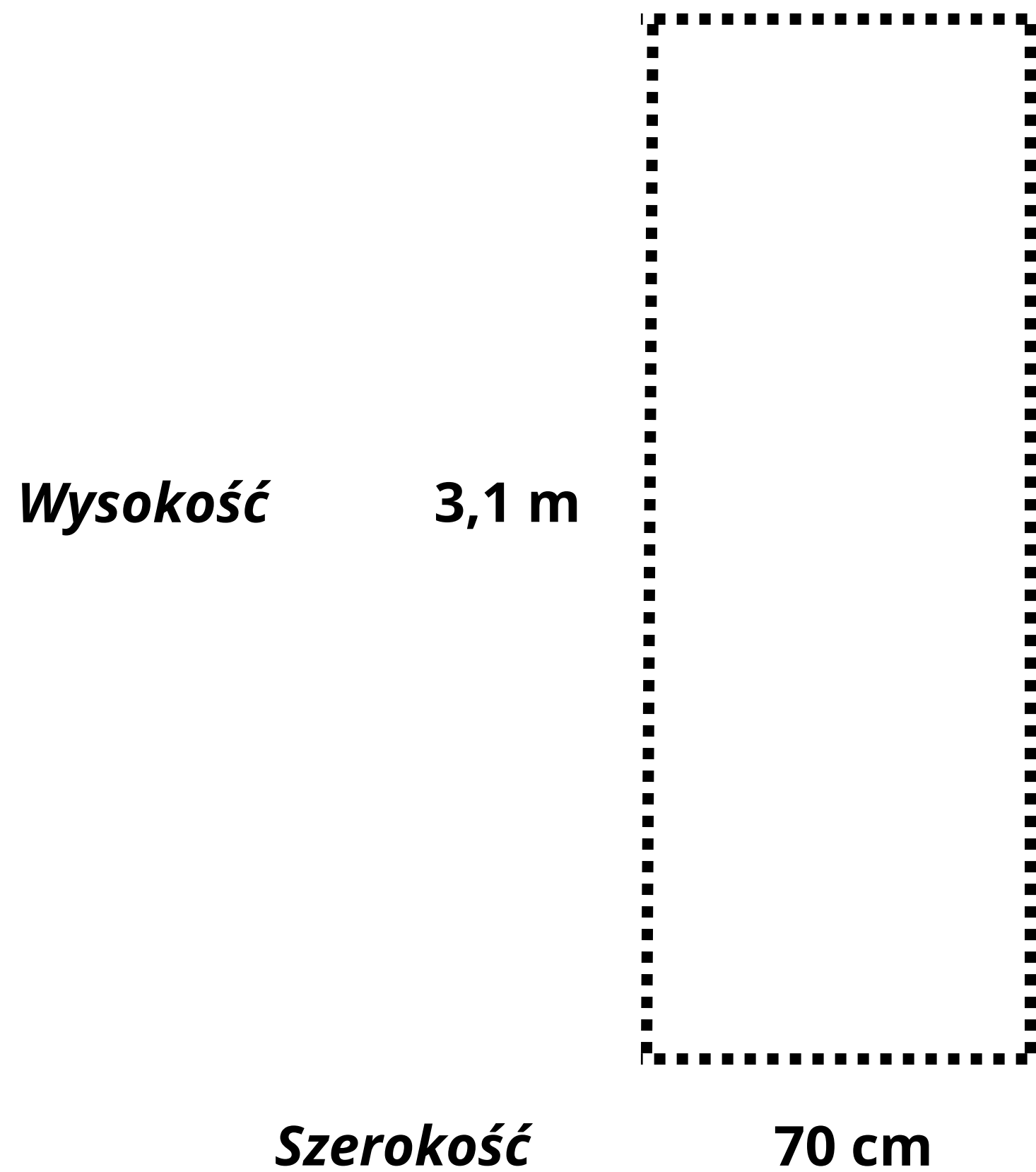
1. Plac

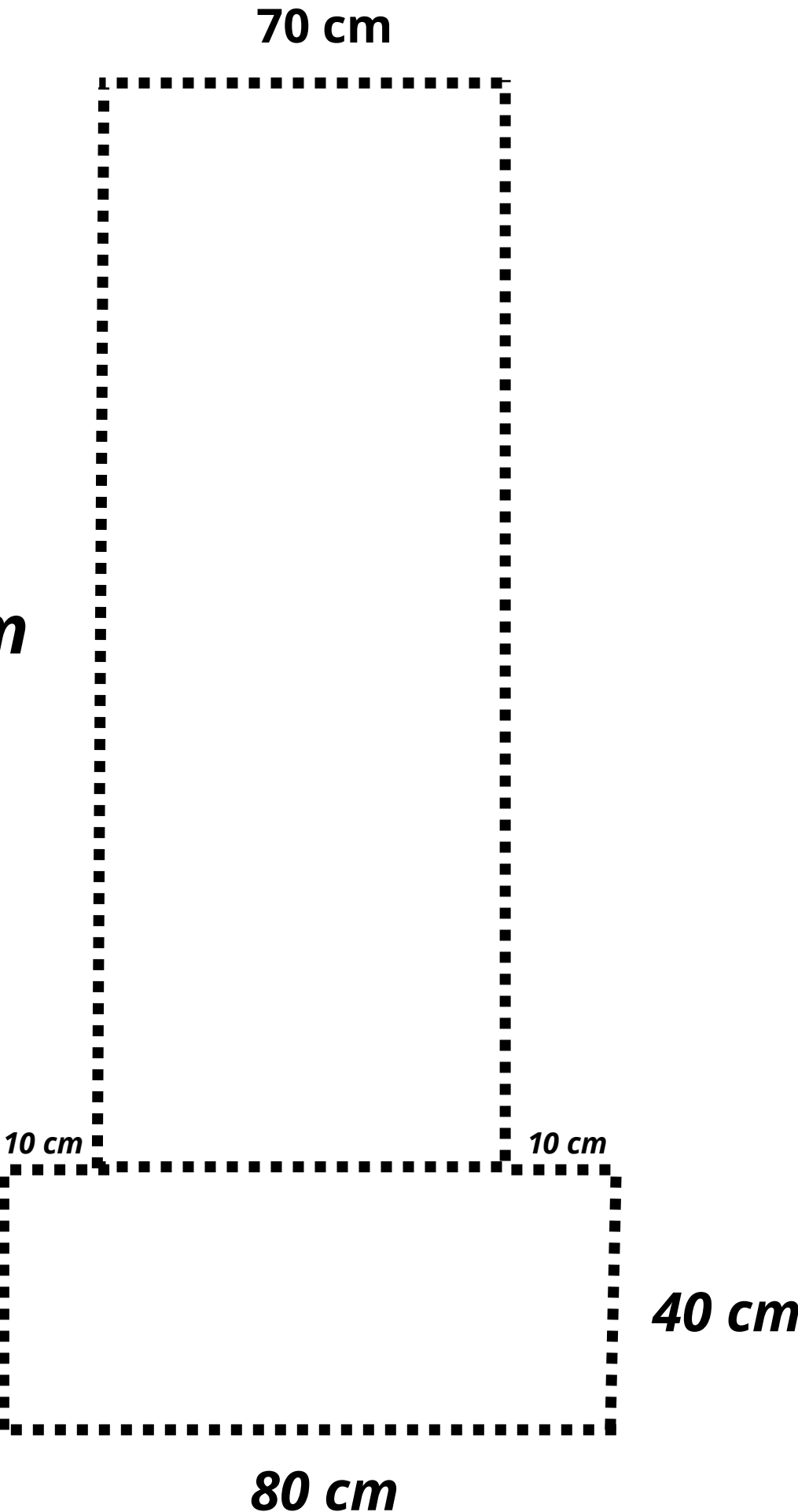
2. Fundament

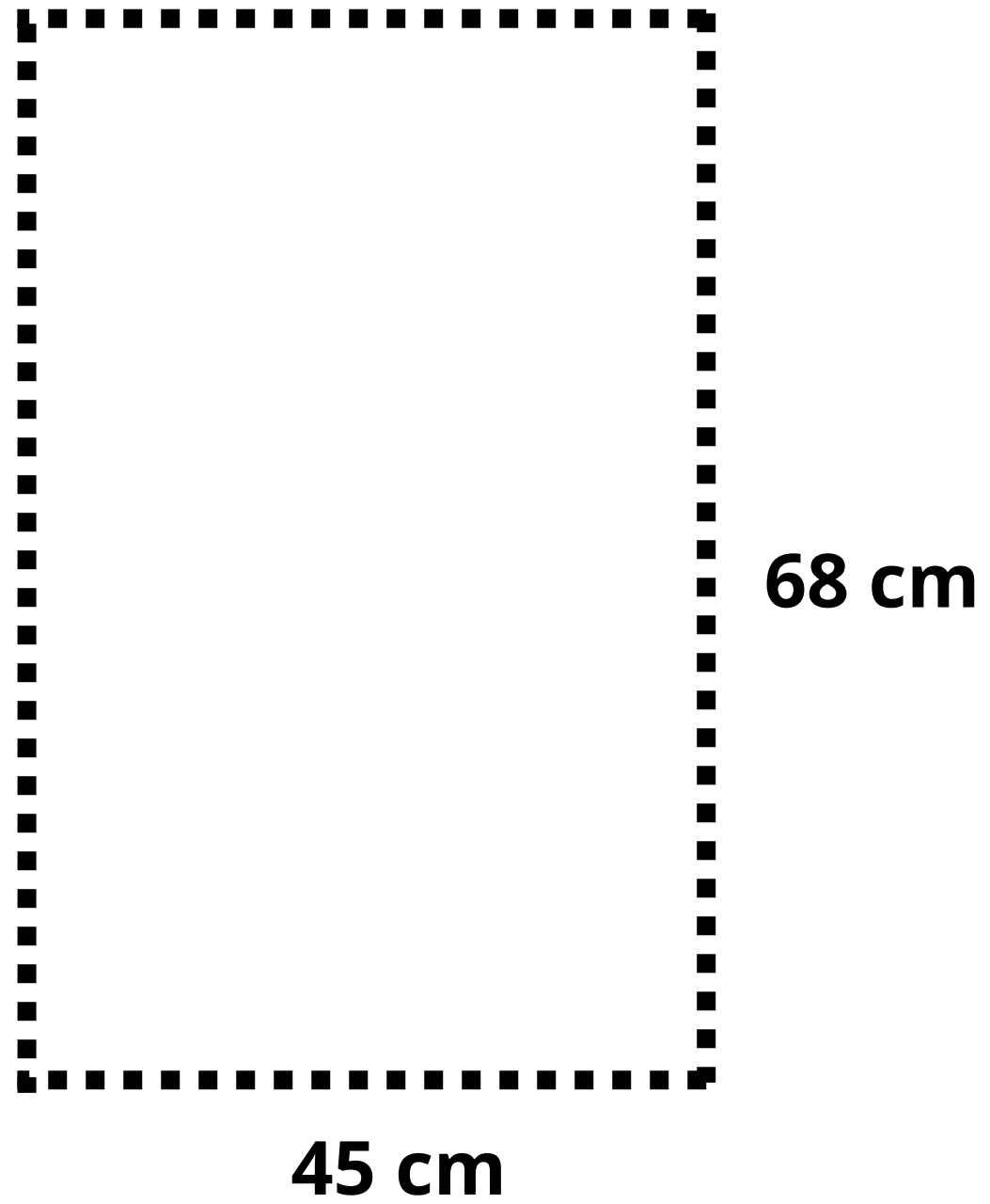
3. Kolumna

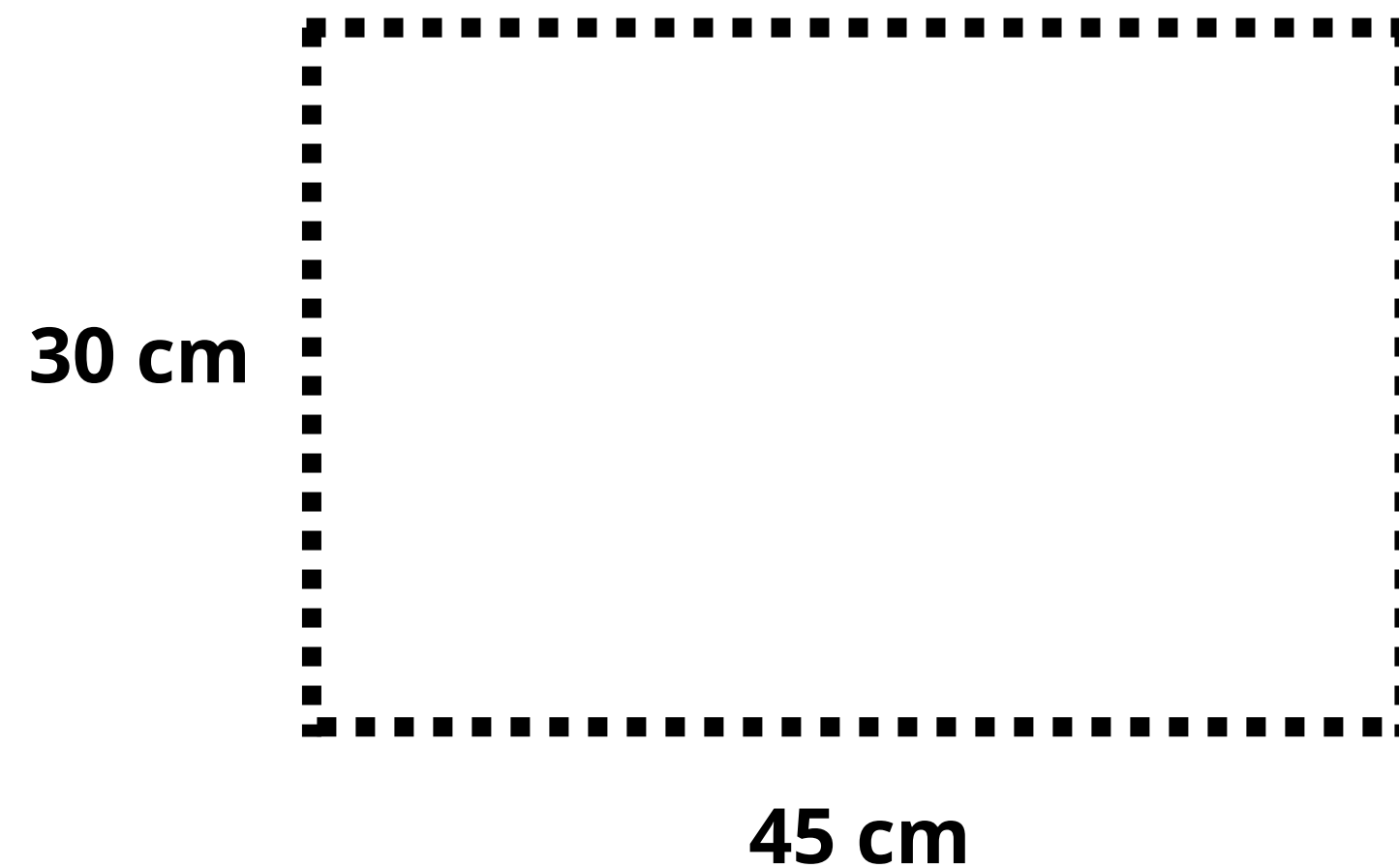
Wysokość całkowita (kolumna + cokół): 3,5 m

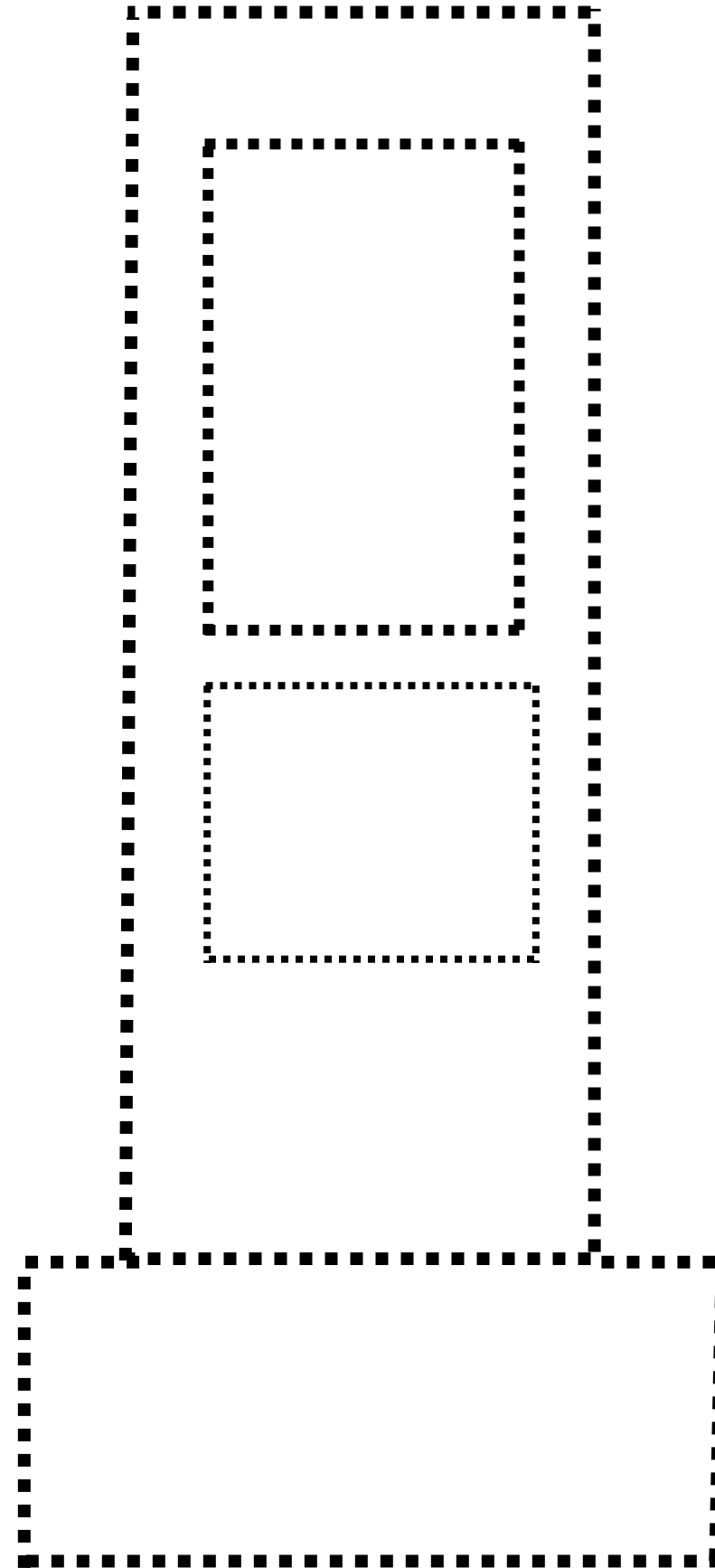
3. Płaskorzeźba (*kolumna*)

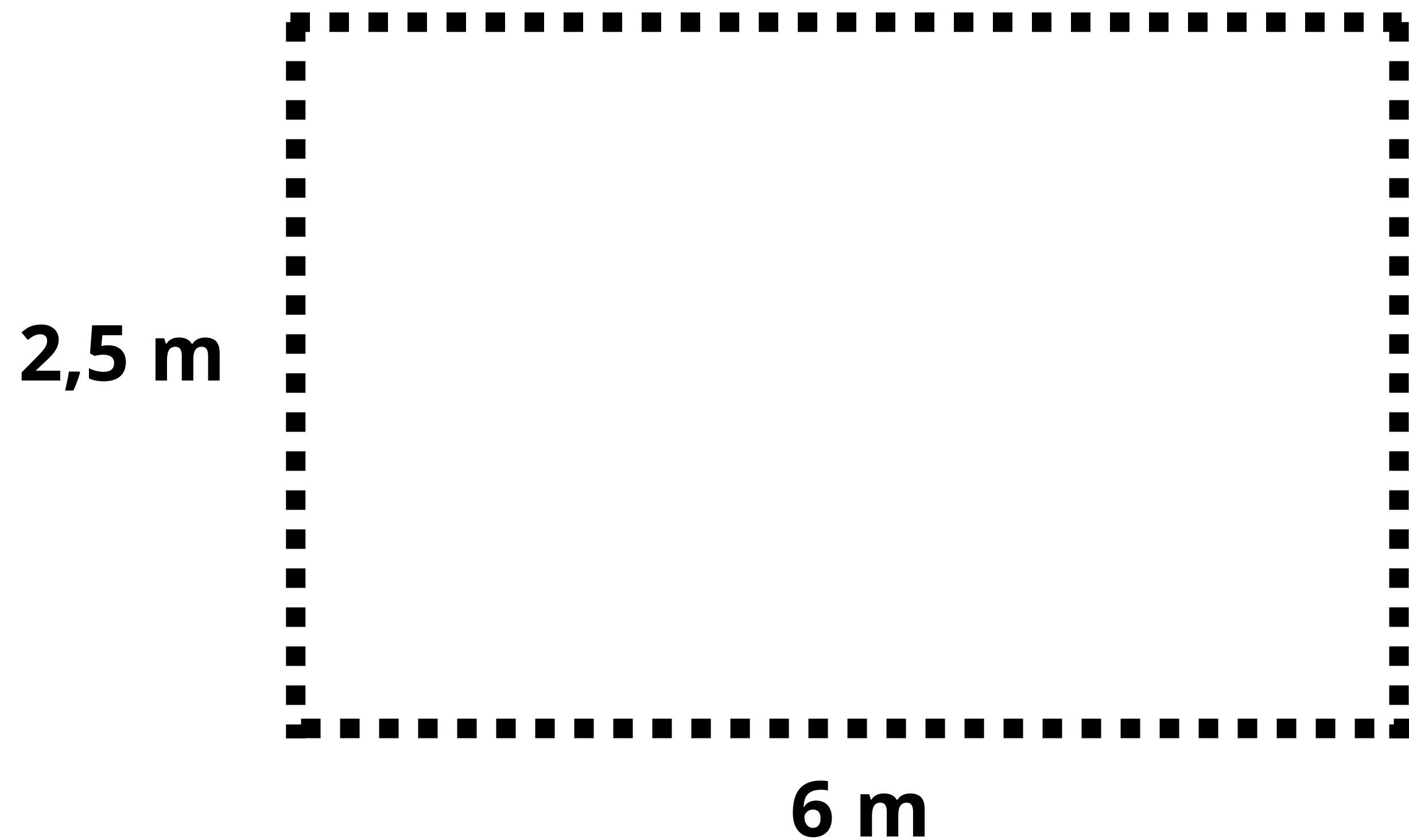
4. Tablica informacyjna (*kolumna*)

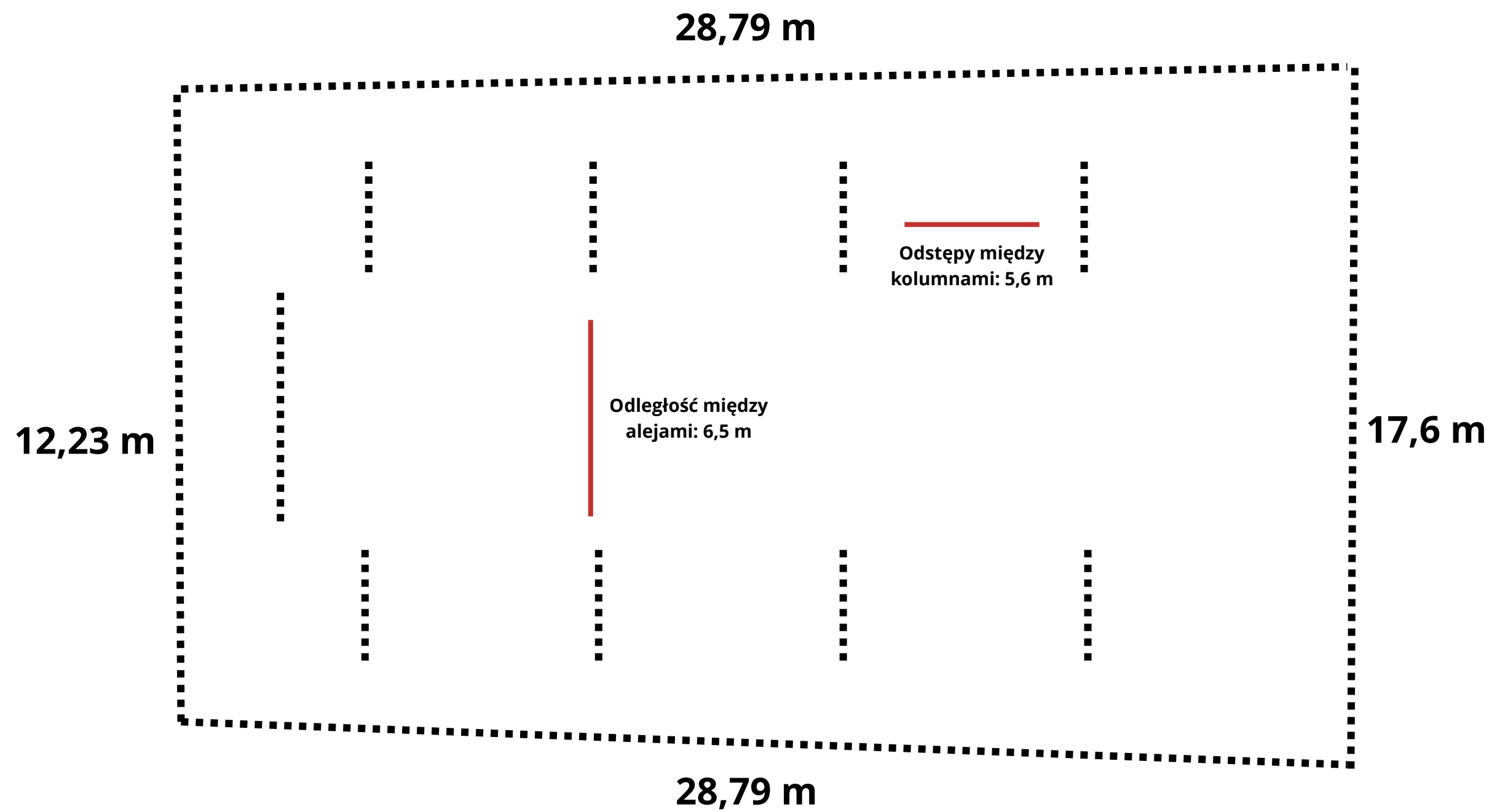

Całość kolumny

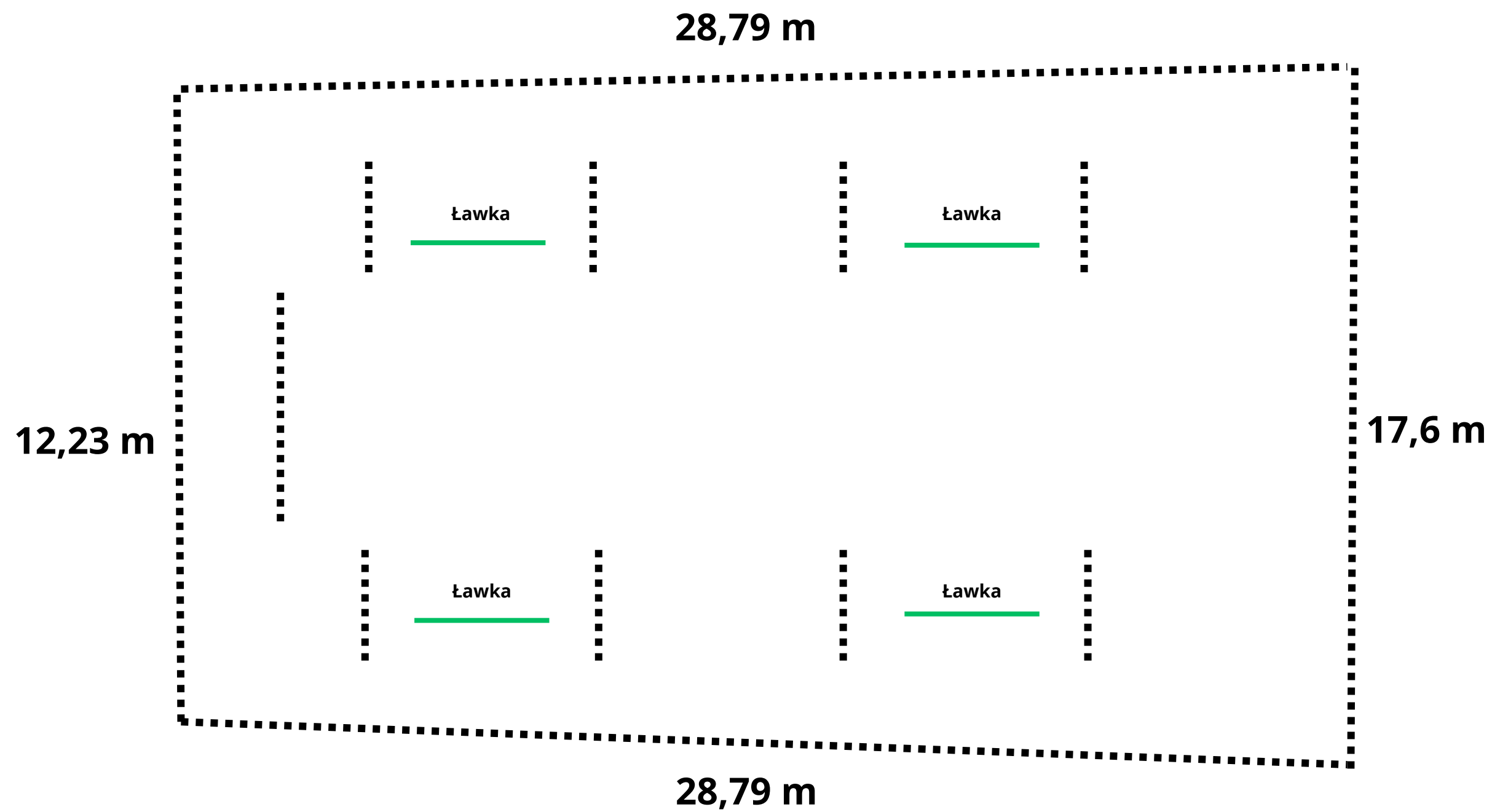

5. Ściana informacyjna

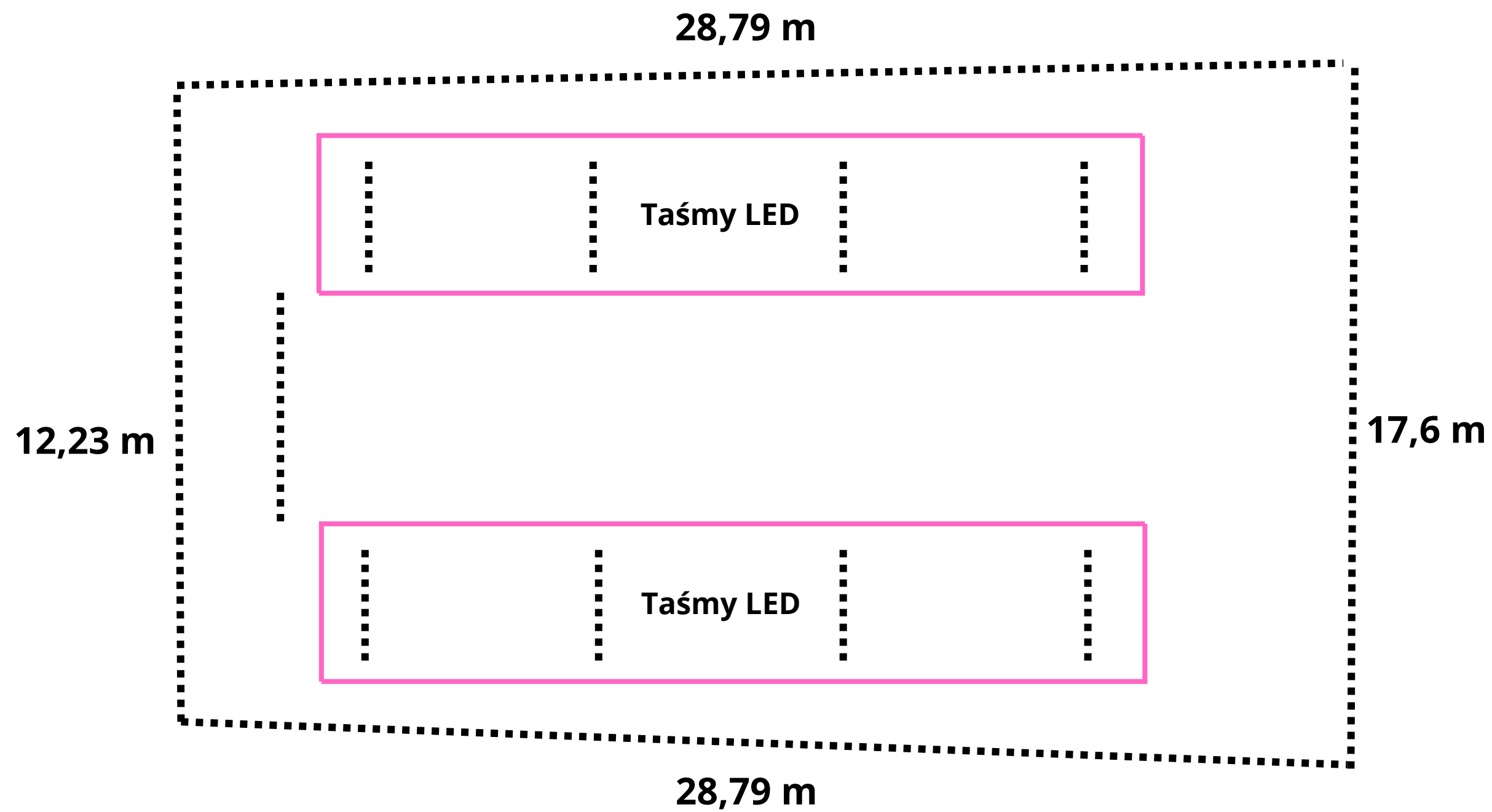

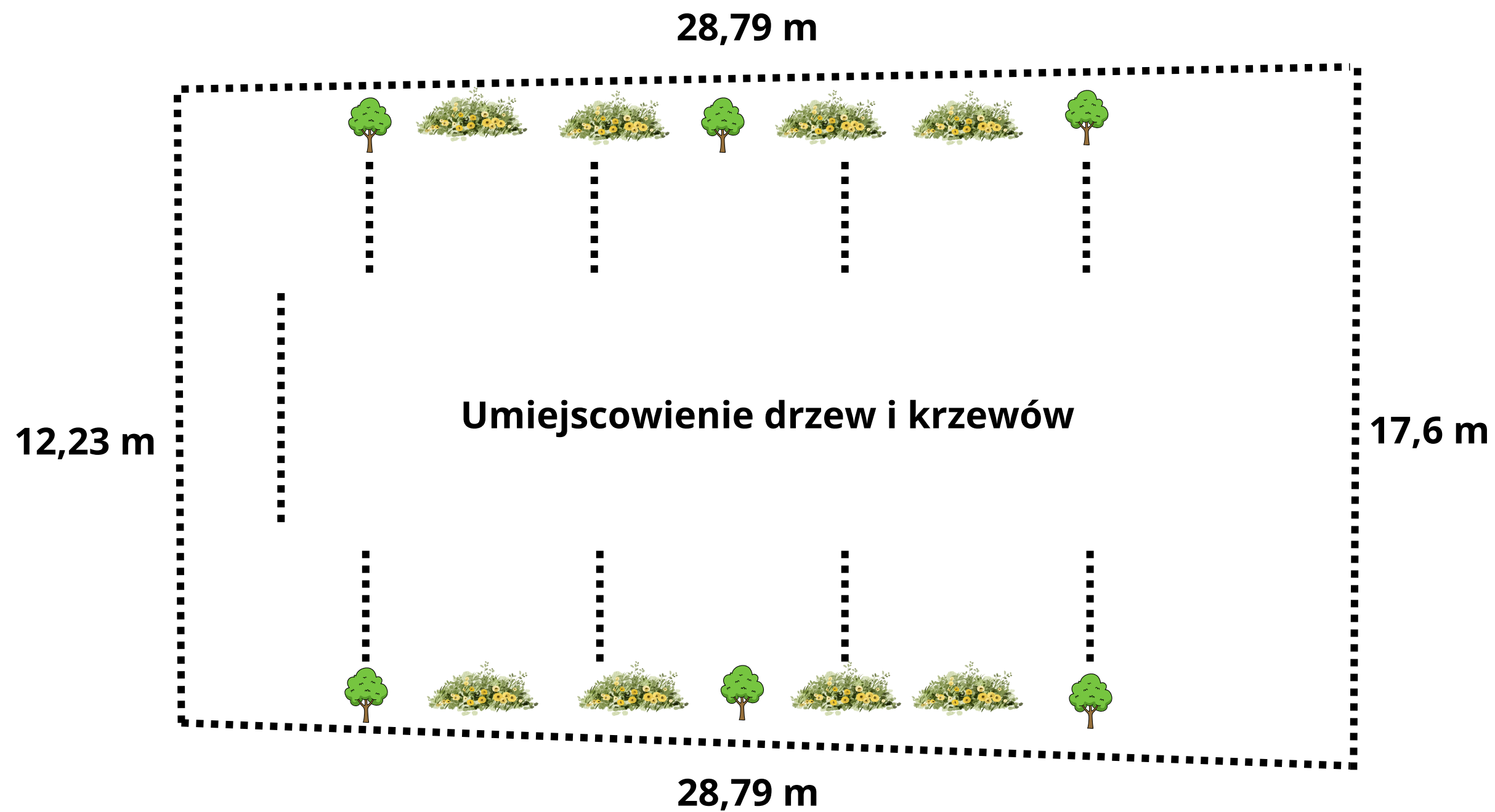
427,4 m² - powierzchnia

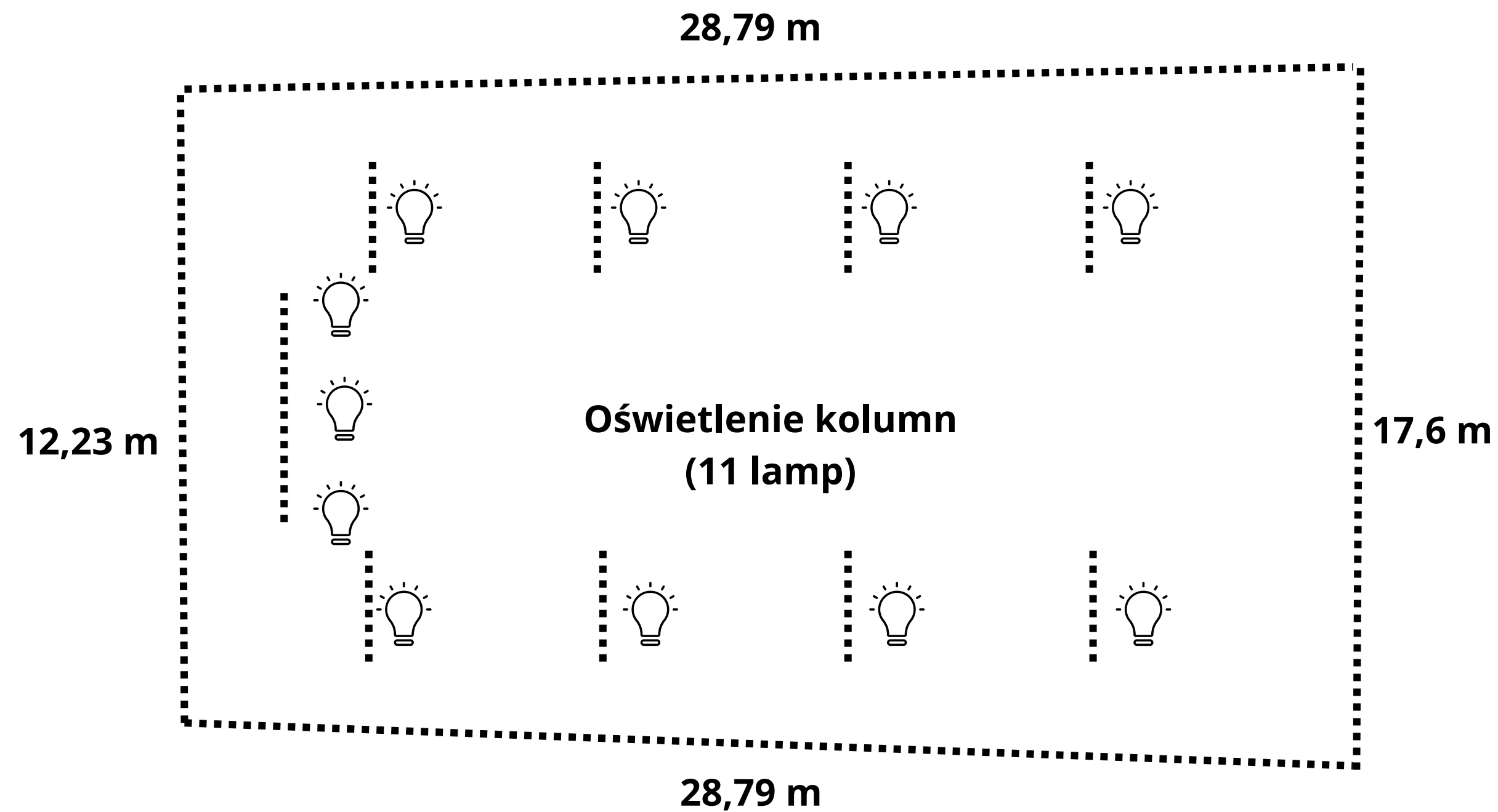
427,4 m² - powierzchnia

427,4 m² - powierzchnia

427,4 m² - powierzchnia

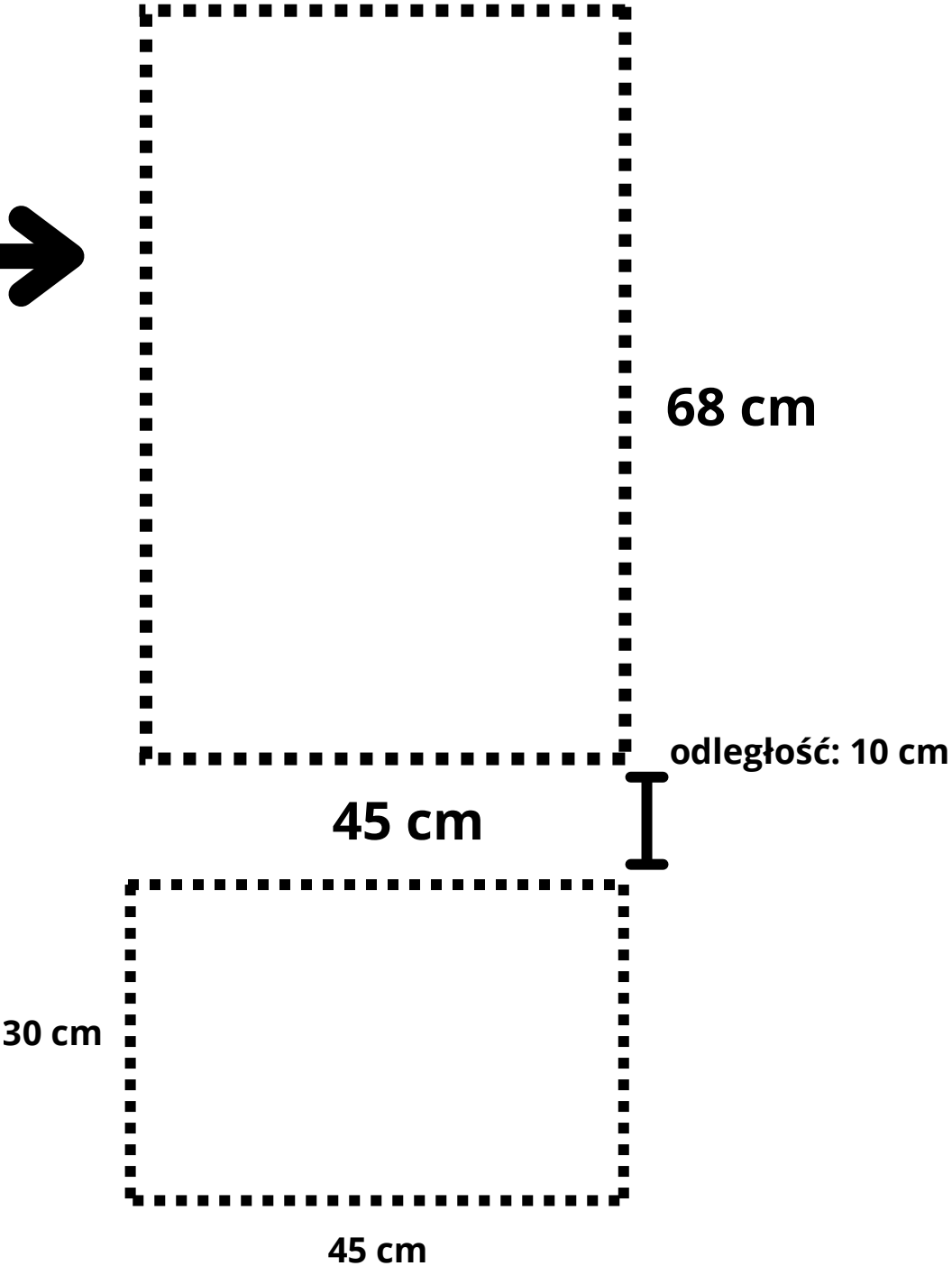
427,4 m² - powierzchnia

5. Zakres tematyczny projektu - postacie

PŁASKORZEŻBA POSTACI →

RYS BIOGRAFICZNY →
*(imię, nazwisko, data urodzenia/śmierci,
pochodzenie*

OPIS OSIĄGNIĘĆ →

5.1 Działacze ogólnopolscy - kolumny

Józef Piłsudski

(1867–1935)

Twórca Legionów Polskich i organizator walki zbrojnej o niepodległość. W listopadzie 1918 roku przejął władzę jako Naczelnik Państwa. Odegrał kluczową rolę w odbudowie państwa oraz dowodził zwycięską obroną Polski w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 roku.

Najważniejsze osiągnięcia:

Przejął władzę jako Naczelnik Państwa i dowodził w wojnie polsko-bolszewickiej, broniąc niepodległości kraju.

“Polacy chcą niepodległości, lecz pragnęliby, aby ta niepodległość kosztowała dwa grosze i dwie krople krwi.”

Roman Dmowski

(1864 - 1939)

Podczas I wojny światowej prowadził działalność dyplomatyczną głównie w Wielkiej Brytanii i Francji, przekonując państwa Ententy do poparcia sprawy polskiej. Był autorem licznych analiz geopolitycznych, w których przedstawiał wizję przyszłych granic Polski opartych na kryteriach narodowych. Jako Minister Spraw Zagranicznych reprezentował Polskę w Wersalu.

***Najważniejsze osiągnięcia:
Współtwórca międzynarodowego uznania
niepodległości Polski i uczestnik negocjacji
traktatu wersalskiego.***

***„Naród musi mieć świadomość swoich celów i dążyć do
ich realizacji.”***

Ignacy Jan Paderewski

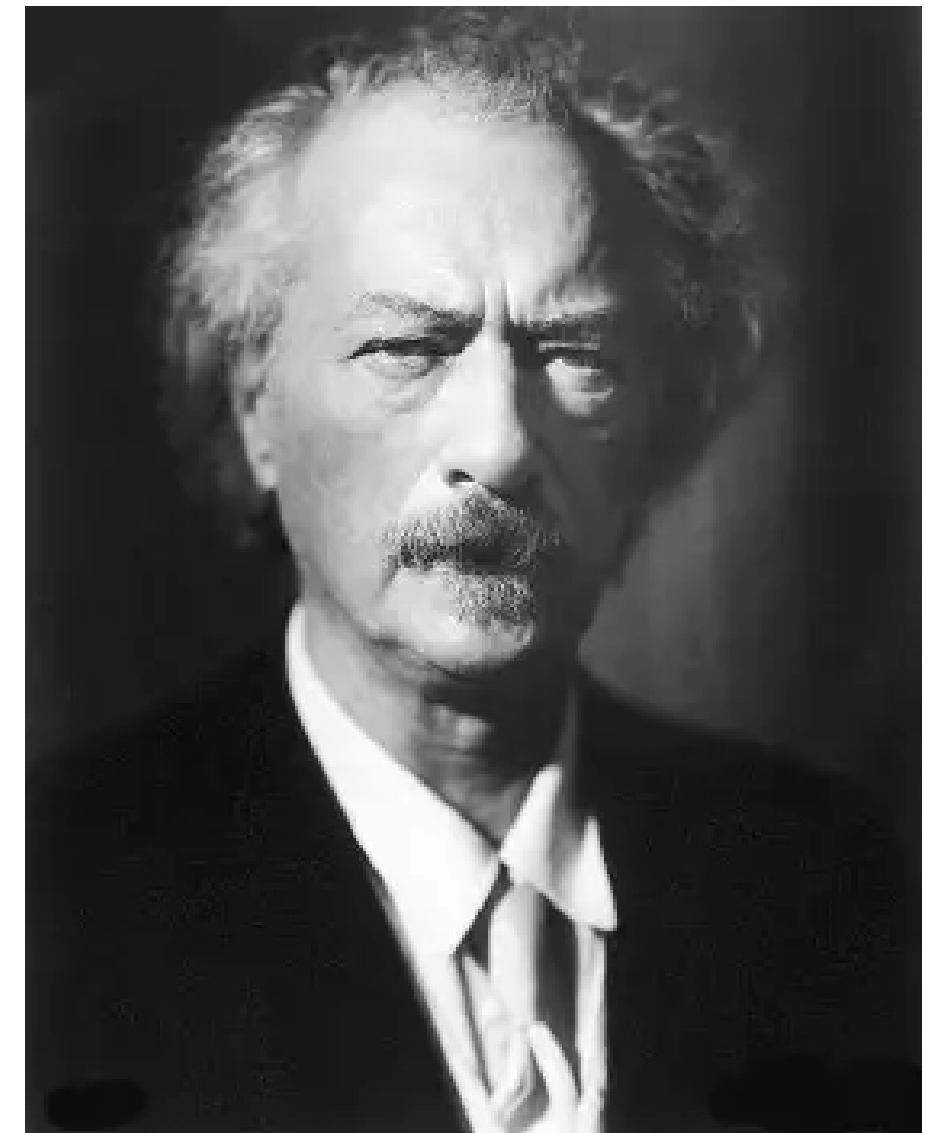
(1860 - 1941)

Jego koncerty w USA miały nie tylko charakter artystyczny, ale i polityczny – zbierał fundusze na pomoc dla Polaków i prowadził intensywną działalność dyplomatyczną. Utrzymywał bezpośredni kontakt z prezydentem USA Thomasem Woodrowem Wilsonem, wpływając na jego stanowisko wobec sprawy polskiej.

Najważniejsze osiągnięcia:

Przyczynił się do uwzględnienia Polski w programie pokojowym prezydenta USA i reprezentował kraj na konferencji w Wersalu.

„Nie ma Polski bez wolności.”

Ignacy Daszyński

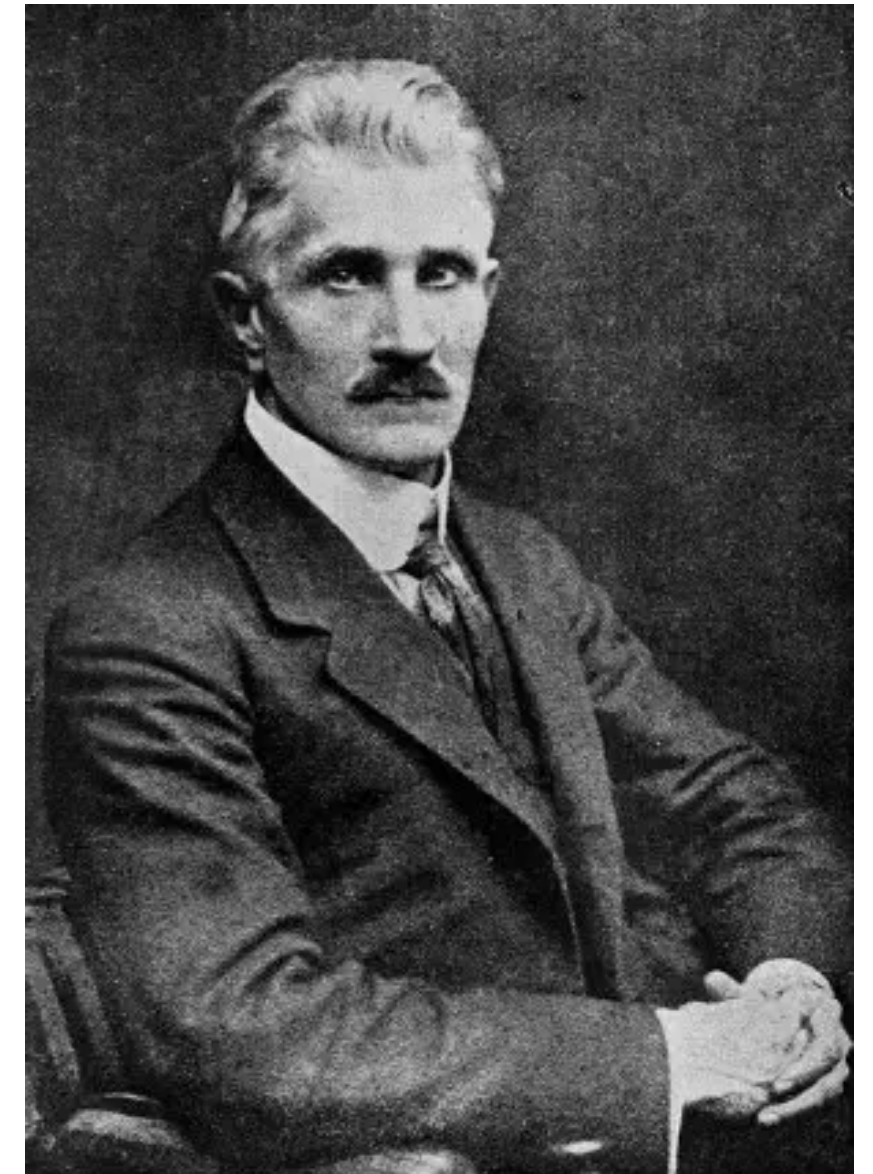
(1866 - 1936)

Przed 1918 rokiem działał w parlamencie austro-węgierskim, gdzie otwarcie domagał się praw dla Polaków. Był jednym z głównych architektów reform społecznych w pierwszych latach niepodległości, w tym wprowadzenia ośmiogodzinnego dnia pracy.

Najważniejsze osiągnięcia:

W 1918 roku stanął na czele Tymczasowego Rządu Ludowego w Lublinie, współtworząc podstawy państwowości.

***„Demokracja musi służyć wszystkim,
nie tylko wybranym.”***

Wincenty Witos

(1874 - 1945)

Jako premier Rządu Obrony Narodowej w 1920 roku zjednoczył społeczeństwo w obliczu zagrożenia ze strony bolszewików. Mobilizował chłopów do obrony kraju, wzmacniając zaplecze społeczne młodego państwa i przyczyniając się do jego przetrwania.

Najważniejsze osiągnięcia:

Jako premier w 1920 roku zjednoczył społeczeństwo w obliczu zagrożenia i wspierał obronę niepodległości.

„Nie ma sprawy ważniejszej niż Polska.”

Józef Haller

(1873 - 1960)

Po tzw. kryzysie przysięgowym w 1917 roku przeszedł na stronę państw Ententy i przedostał się przez Rosję do Francji, gdzie objął dowództwo nad Armią Polską. Jego oddziały były jednymi z najlepiej wyposażonych formacji Wojska Polskiego po powrocie do kraju.

Najważniejsze osiągnięcia:

***Organizował armię polską we Francji i brał udział
w walkach o granice odrodzonego państwa.***

Dokonał zaślubin Polski z morzem.

„Żołnierz polski walczy o wolność swoją i innych.”

Wojciech Korfanty

(1873–1939)

Przed 1918 rokiem był posłem do Reichstagu, gdzie bronił praw Polaków i sprzeciwiał się germanizacji. Kierował działaniami politycznymi i wojskowymi, które doprowadziły do korzystniejszego podziału Górnego Śląska i przyłączenia jego części do Polski. Po plebiscycie na Górnym Śląsku skutecznie wpływał na decyzje mocarstw, doprowadzając do przyłączenia przemysłowej części regionu do Polski. Dzięki jego aktywności Polska uzyskała dostęp do jednego z najważniejszych ośrodków przemysłowych.

Najważniejsze osiągnięcia:
Przywódca powstań śląskich, które
doprowadziły do przyłączenia części
Górnego Śląska do Polski.

„Polska jest naszą wspólną sprawą.”

Tadeusz Rozwadowski

(1866–1928)

Po 1918 roku brał udział w tworzeniu struktur dowodzenia armii, wprowadzając nowoczesne standardy planowania operacyjnego. Był jednym z najwyższej wykwalifikowanych polskich oficerów, posiadając doświadczenie sztabowe z I wojny światowej, które wykorzystał w odbudowie Wojska Polskiego. Jako szef Sztabu Generalnego opracował kluczowe założenia operacyjne kontruderzenia znad Wieprza, które doprowadziło do przełamania frontu Armii Czerwonej.

Najważniejsze osiągnięcia:
Współautor planu Bitwy
Warszawskiej 1920 roku, która
zatrzymała ofensywę bolszewicką.

„Zwycięstwo wymaga odwagi i rozwagi.”

5.2 Działacze lokalni - ściana informacyjna

Józef Antoni Wacław Wybicki (1866–1929) – lekarz pediatra i działacz społeczny, polityczny i narodowy z Gdańska. Studiował medycynę w Niemczech, gdzie współtworzył Towarzystwo Akademickie „Unitas” wspierające polskich robotników. Pochodził z rodziny autora hymnu narodowego Polski.

Podczas I wojny światowej służył jako lekarz wojskowy. Po 1918 r. był liderem gdańskiej Polonii i podkomisarzem Naczelnej Rady Ludowej, organizował przygotowania do przyłączenia Pomorza do Polski, zabezpieczał archiwa, uczestniczył w symbolicznych „Zaślubinach Polski z morzem”. Od 1920 r. był starostą pomorskim i ministrem byłej dzielnicy pruskiej, organizował polską administrację, inwestycje infrastrukturalne (elektryfikacja, drogi, mosty) oraz zakładał instytucje finansowe i społeczne.

Wspierał działalność kulturalną i społeczną w regionie, m.in. w Instytucie Bałtyckim, Towarzystwie Naukowym w Toruniu, Polskim Czerwonym Krzyżu, Pomorskim Towarzystwie Opieki nad Dziećmi.

Odznaczony m.in. Virtuti Militari i Krzyżem Odrodzenia Polski. Zmarł podczas manifestacji patriotycznej w Toruniu w 1929 r.

Władysław Panecki (1857–1931) – lekarz ginekolog, działacz społeczny i polityczny w Gdańsku. Wspierał polską kulturę i edukację, m.in. w Towarzystwie „Ogniwo”, Towarzystwie Śpiewaczym „Lutnia”, Towarzystwie Filaretów i Gdańskiej Macierzy Szkolnej.

Po I wojnie światowej był liderem gdańskiej Polonii: prezes Naczelnej Rady Ludowej, członek i przewodniczący Koła Posłów Polskich w Zgromadzeniu Konstytucyjnym, poseł do Volkstagu I i II kadencji, prezes Gminy Polskiej, Towarzystwa Pomocy Naukowej i Klubu Polskiego. Działał w organizacjach wspierających Polaków, młodzież i harcerstwo, kierował oddziałem Ligi Morskiej i Rzecznej.

Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1923). Jego działalność przyczyniła się do utrzymania polskości i wspólnoty polskiej w Gdańsku.

Antoni Abraham (1869–1923) – kaszubski działacz narodowy, społeczny i pisarz. Współzałożyciel Towarzystwa Ludowego „Jedność” i Związku Katolicko-Polskich Towarzystw Ludowych, organizował edukację, działalność patriotyczną i społeczną wśród Kaszubów.

Działał w Podkomisariacie Naczelnej Rady Ludowej, zabiegał o przyłączenie Kaszub do Polski, uczestniczył w powitaniu wojsk Hallera i symbolicznych Zaślubinach Polski z morzem w Pucku. Propagował polskość przez działalność społeczną, literacką i organizacyjną oraz wspierał rozwój portu i społeczności w Gdyni.

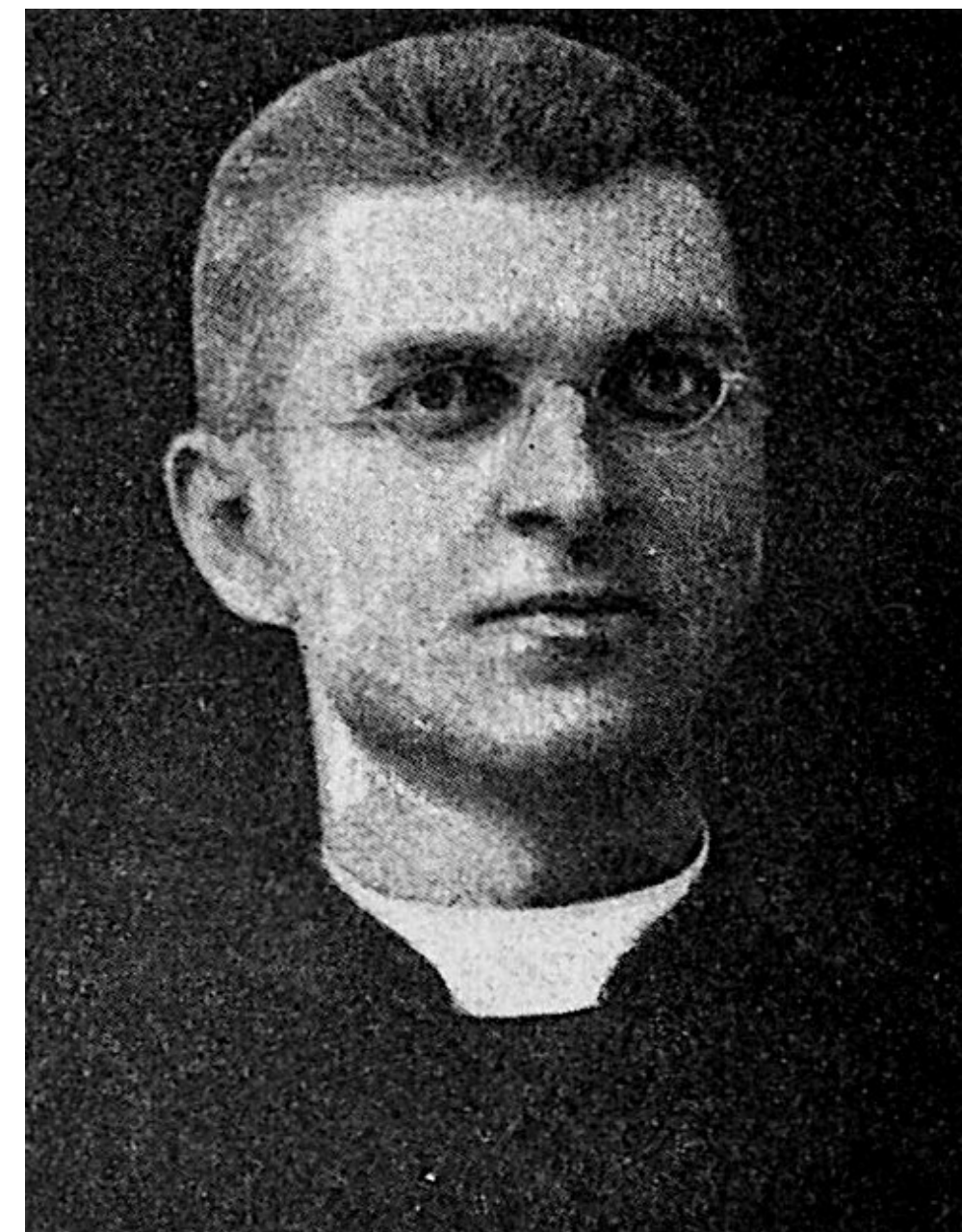
Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Jego działalność przyczyniła się do utrzymania polskości Kaszub i Pomorza.

Ks. Feliks Bolt – kapłan i działacz społeczny z Pomorza. Organizował polskie spółki gospodarcze i finansowe, wspierał wydawnictwa polskie („Pielgrzym”, „Gazeta Chojnicka”), działał w Towarzystwie Naukowym w Toruniu i Lidze Narodowej.

Angażował się w tajne struktury, w tym Komitet Międzypartyjny i Naczelną Radę Ludową. Po odzyskaniu niepodległości był posłem na Sejm Ustawodawczy i senatorem II RP, wicemarszałkiem Senatu.

Jego działalność przyczyniła się do umacniania polskości Pomorza i wspierania polskiej kultury i organizacji społecznych.

Imię i nazwisko	Działalność w WMG – krzewienie polskości	Udział w odzyskiwaniu niepodległości Polski
Józef Antoni Wacław Wybicki	Przywódca gdańskiej Polonii, organizator społeczności polskiej, rozwój administracji polskiej	Podkomisarz Naczelnej Rady Ludowej, organizator przygotowań do przyłączenia Pomorza, uczestnik symbolicznych „Zaślubin Polski z morzem”
Władysław Panecki	Prezes Naczelnej Rady Ludowej, przewodniczący Koła Posłów Polskich, działalność kulturalna i edukacyjna	Członek frakcji polskiej w Volkstagu, współorganizacja polskich instytucji w Gdańsku
Antoni Abraham	Organizator Towarzystwa Ludowego „Jedność” i Związku Katolicko-Polskich Towarzystw Ludowych, edukacja i patriotyzm wśród Kaszubów	Działacz Podkomisariatu Naczelnej Rady Ludowej, udział w powitaniu wojsk Hallera, uczestnik Zaślubin Polski z morzem, reprezentacja Kaszub w Paryżu
Ks. Feliks Bolt	Organizator polskich spółek i wydawnictw („Pielgrzym”, „Gazeta Chojnicka”), działalność społeczna i edukacyjna, Towarzystwo Naukowe w Toruniu	Członek tajnych struktur antyniemieckich, zastępca komisarza w komisji granicznej WMG, poseł na Sejm Ustawodawczy, senator II RP

5.3 Krótka historia odzyskania przez Polskę niepodległości + historia Polaków w WMG - ściana informacyjna

Po ponad 120 latach zaborów Polska odzyskała niepodległość w 1918 roku dzięki wysiłkowi wielu środowisk – polityków, żołnierzy i działaczy społecznych.

Na początku XX wieku różne drogi prowadziły do jednego celu. Józef Piłsudski organizował walkę zbrojną, tworząc Legiony Polskie. Roman Dmowski i Ignacy Jan Paderewski działali na arenie międzynarodowej, zabiegając o poparcie dla sprawy polskiej.

1918 – zakończenie I wojny światowej stworzyło warunki do odrodzenia państwa. 11 listopada władzę w Warszawie objął Piłsudski, symbolicznie przywracając niepodległość Polski.

W kolejnych latach kluczowe znaczenie miała obrona granic i budowa państwa. W 1920 roku zwycięstwo w wojnie polsko-bolszewickiej, współtworzone m.in. przez Tadeusza Rozwadowskiego, uratowało niepodległość kraju. Równocześnie działania społeczne i polityczne, prowadzone przez Wincentego Witos i Ignacy Daszyńskiego, wzmacniały fundamenty państwa.

Na zachodzie walkę o granice prowadził Wojciech Korfanty, przyczyniając się do przyłączenia części Górnego Śląska do Polski. Z kolei Józef Haller współtworzył armię polską i symbolicznie potwierdził dostęp Polski do morza.

Po I wojnie światowej Wolne Miasto Gdańsk znalazło się poza granicami Polski, jednak Polacy nadal aktywnie działali na rzecz swojej tożsamości i państwowości.

Tworzyli polskie szkoły, organizacje społeczne i instytucje, takie jak Polska Macierz Szkolna czy polskie harcerstwo. Działacze polonijni dbali o język, kulturę i świadomość narodową, mimo trudnych warunków politycznych.

Gdańsk był także ważnym oknem na świat dla odrodzonej Polski – rozwój portu i handlu wzmacniał niezależność gospodarczą kraju.

DROGI DO NIEPODLEGŁOŚCI

(informacja o najważniejszych działaczach polskich w Wolnym Mieście Gdańsku, którzy także brali udział w tworzeniu niepodległej Polski)

(cel powstania skweru i informację dotyczącą historii drogi do niepodległości)

PRZEDSTAWICIELE GDAŃSKIEJ POLONII

TREŚĆ BIOGRAFICZNA

TREŚĆ BIOGRAFICZNA

TREŚĆ BIOGRAFICZNA

TREŚĆ BIOGRAFICZNA

(krótka historia odzyskania przez Polskę niepodległości)

2,5 m

6 m

DROGI DO NIEPODLEGŁOŚCI

PRZEDSTAWICIELE GDAŃSKIEJ POLONII

Franciszek Kręcki 1879–1940

dr Władysław Pniewski
1885–1954

Marian Kiniorski 1882–1944

1882–1944

ks. Bronisław Żochowski

1890–1940

Polacy w Wolnym Mieście Gdańsku aktywnie działali na rzecz Polski, tworząc organizacje jak Polska Macierz Szkółna,

Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”,
Gminę Polska i walcząc o polskość
w trudnych warunkach politycznych.

Po ponad 120 latach zaborów Polska odzyskała niepodległość w 1918 roku dzięki wysiłkowi wielu środowisk – polityków, żołnierzy i działaczy społecznych.

Na początku XX wieku różne drogi prowadziły do jednego celu.

Józef Piłsudski organizował walkę zbrojną, tworząc Legiony Polskie, Roman Dmowski i Ignacy Jan Paderewski działali na arenie międzynarodowej zadając o poparcie sprawy polskiej.

1918 – Zakończenie I wojny światowej stworzyło warunki do odrodzenia państwa.

11 listopada władze w Warszawie objął Piłsudski symbolicznie przywracając niepodległość Polski.

W kolejnych latach kluczem znaczenia miały odbudowa granic i budowa państwa. w 1920 roku zwycięstwo w wojnie polsko-bolszewickiej, sformułowane m.in. przez Tadeusza Rozwadowskiego, uratowało niepodległość kraju.

1918

1920

DZIEDZICTWO

Niepodległość była efektem wspólnego wysiłku wielu ludzi i środowisk. Ich działania – polityczne, społeczne i militarne – doprowadziły do odbudowy państwa polskiego po latach niewoli.

Zdjęcie przykładowe (AI)

Zdjęcie przykładowe (AI)

ZACHĘCAM DO GŁOSOWANIA

Tomasz Chlasta

Projekt do Budżetu Obywatelskiego 2027

